

upphäfvande af sådana nu gällande föreskrifter, hvilka, efter den nya lagens trädande i kraft, kunna finnas öfverflödiga eller mot densamma stridande.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 Januari 1886.

Joh. Ohlsson.

N:o 110.

Af Herr E. W. Wretling: *Om beviljande af ett anslag af 15,000 kronor till nykterhetsverksamhetens befrämjande.*

Vid sistförflutne och många föregående riksdagar har — vid meningsbytet rörande lagstiftningen om rusgifvande drycker — den meningen framhållits, att man icke borde gå för långt med inskränkande lagstadganden, enär nykterhetens sak borde gå fram, icke så mycket på lagstiftningens, utan fast hellre på öfvertygelsens väg.

Detta påstående är visserligen så till vida sanning, att hvarje lagstiftning måste ega grund och stöd i öfvertygelsen om dess nödvändighet hos åtminstone den politiskt myndiga delen af folket, i fall lagarne skola kunna vinna aktning, lydnad och bestånd.

En följd häraf varder då den, att det ligger i statens intresse att främja bland folket en sann och sund uppfattning af rätt och orätt, nyttigt och skadligt. Så gör ock staten, när han i allmänhet främjar god folkupplysning. Om dess värde äro ock alla ense.

När ett folk nu hotas af särskilda faror i lekamligt eller andligt hänseende, tillhör det därför staten att på ett särskildt sätt främja folkets upplysning just i dessa hänseenden. Att dryckenskapen är ett sådant särskildt ondt i vår tid, synes vara uppenbart. Derfor kan staten hafva anledning att göra något särskildt för folkets upplysning om dess faror, så mycket mera som dessa äro af djupt ingripande betydelse, ej blott för den närvarande, utan ock för kommande generationer.

Under den långa strid, som förts i vårt land mot rusdryckerna, har det emellertid ofta sett ut, som om statsmakterna endast motvilligt låtit sig draga med af folkviljan. Lagstiftarne och de styrande hafva icke gått i spetsen för nykterhetsrörelsen, utan snarare i eftertruppen. Denna deras reserverade ställning har må hända på ett indirekt sätt medverkat dertill, att nykterhetsrörelsen — långt ifrån att afstanna — fast hellre under de senare åren visat en styrka, som kan kallas våldsam. De sex år, under hvilka goodtemplarrörelsen pågått i landet, hafva förskaffat den omkring 60 tusen fasta medlemmar. Blå bandet har under ett par års lopp anlagts af mer än 20 tusen personer. Och en petition till regeringen, gällande icke mer eller mindre än absolut rusdrycksförbud i landet, har erhållit omkring 300 tusen underskrifter, och nya undertecknade listor ingå fortfarande till komitén.

De ekonomiska offer, hvilka alla dessa nykterhetsvänner pålägga sig för sin saks befrämjande, äro äfven rätt betydliga. Enligt sista revisionen af de båda goodtemplar-storlogernas räkenskaper, d. v. s. för arbetsåret 1884—1885, hade ordensmedlemmarne för uppehållande af den gemensamma verksamheten under detta år utbetalt 35 tusen kronor. Härförutom har hvarje loge betydliga utgifter för dess lokala verksamhet, så att hvarje goodtemplare anses årligen i medeltal skatta kontant omkring 3 kronor, hvilket för alla goodtemplare varder en summa af 180 tusen kronor. Då nu det öfvervägande flertalet goodtemplare tillhör den för dagspenning arbetande klassen, så måste erkännas, att dessa offer af dem äro ganska betydande. Huru stora de summor äro, hvilka af alla andra nykterhetsvänner offras, låter sig icke ens tillnärmelsevis bestämma.

Då nykterhetssaken alltså för den stora massan af folket — och visserligen för den bästa kärnan deraf — alltmer varder en lifssak, synes det mig både orätt och oklokt, om Riksdag och regering gentemot denna stora frivilliga rörelse intager en neutral och ointresserad ställning. Denna ställning kan icke gerna annat än misstänkas och misstydas af den stora massan, då hon å ena sidan ser på de millioner, hvilka stat och kommuner inhösta på rusdryckshandteringen, och å

andra sidan ser på den ytterliga försigtighet, som gör sig gällande vid hvarje ifrågasatt nytt lagstadgande, som afser inskränkning i denna handtering.

När emellertid förhållandena icke medgifva en mera snabb utveckling af lagstiftningen i nykterhetsvänligt syfte, är det säkerligen både klokt och skäligt, att statsmakterna på annat sätt visa sitt bifall till och intresse för nykterhetsrörelsen. Detta kan ske derigenom, att en liten bråkdel af de millioner, hvilka staten skördar af rusdryckerna, anslås till nykterhetssakens befrämjande. Visserligen har det svenska nykterhetssällskapet sedan många år haft direkt af regeringen från Ecklesiastikdepartementets besparingar ett litet understöd, som först utgick med något högre belopp, men sedermera minskats, så att det förlidet är icke utgjorde mera än 2,500 kronor. Och den öfriga, nu mera vida lifskraftigare nykterhetsverksamheten i landet har icke hugnats med någon motsvarande uppmuntran.

I broderlandet Norge disponerar regeringen ett anslag af 8,000 kronor till nykterhetssakens befrämjande, hvilket fördelats sista året så, att »Det norske totalafholdsselskab», som är Norges största och mest lifskraftiga nykterhetsförening, fått 4,000, »Det norske Afholdsselskab» i Bergen 1,500, sällskapen »Det blaa Baand», »Det sydlige Norges Storloge af Independent order of Good-templars» och »Norges Storloge af Uafhængig orden Good templars», hvardera 800 kronor. Det synes mig billigt och rättvist, om svenska Riksdagen stälde till sin regerings disposition ett anslag vid pass dubbelt så stort som det i Norge att, efter regeringens bepröfvande, fördelas mellan de olika nykterhetssällskapen i vårt land.

Vid 1877 års riksdag väcktes i Andra Kammaren en motion i detta syfte af Herr Jonas Jonasson i Gullaboås. Denna motion blef då visserligen på ett ganska knapphändigt sätt behandlad och afvisad af Riksdagens begge Kamrar. Men förhållandena sedan dess hafva betydligt förändrat sig både inom och utom riksdagen. Ett statsanslag i det nu angifna syftet är en desto billigare begäran, som staten genom sjelfva nykterhetsverksamheten har direkta inkomster vida större än det anslag, som nu kan ifrågakomma. Sålunda utbetalade året 1 Juni 1884—31 Maj 1885 de amerikanske goodtemplars storloge för resor i Sverige 7,350 kr. 79 öre samt i postafgifter 2,136 kr. 96 öre. De engelske goodtemplars storloge utbetalade på samma konto 10,018 kr. 79 öre och 2,208 kr. 32 öre. Huru stora inkomster hafva icke statsbanorna derjemte vid nykterhetsmöten, der en hvar deltagare betalar kostnaderna ur sin egen ficka! I Förenta Staterna resa enligt regel

alla nykterhetstalare (likasom ock andra predikanter) för halft pris å de flesta jernvägar, ehuru dessa egas af enskilda bolag.

Mot förslaget om statsunderstöd till nykterhetsverksamheten skall sannolikt förnämligast invändas, att dylik frivillig verksamhet går lika bra, ja kanske bättre, statens mellankomst förutan. Härtill må svaras, att erfarenheten visserligen visat, att den gått ganska bra derförutan och kanske äfven så skall göra. Men med den allt mer utvidgade verksamheten varda ock kostnaderna allt mer ökade, och då det statsanslag, som jag vill föreslå, blott varder en liten bråkdel af de uppoffringar, nykterhetsvännerna i landet dock fortfarande måste göra, kan derigenom ingen hämsko läggas på den frivilliga verksamheten, utan varder statsanslaget snarare att anse såsom — om man hellre så vill — en uppmuntrande premie, hvilken bevisar statsmakternas gillande af nykterhetsverksamheten. En sådan uppmuntran skall motverka den nedslagenhet, som lätt uppstår hos dem, hvilka arbeta för en för dem stor och dyrbar sak, när de tycka sig sakna stöd hos dem, från hvilka de helst ville vänta det. Ett sådant statsunderstöd skall ock — enligt min mening — motverka den fara, som åtskilliga tro sig se deri, att ordensverksamhet, afsedd och planlagd för nykterhetsverksamhet, kan slå öfver att verka i andra för densamma främmande syften.

Då emellertid nykterhetsverksamheten nu hos oss befrämjas såväl af flere ordnade samfund som ock af enskilda personer, lär icke Riksdagen kunna i detalj bestämma, huru ett anslag till befrämjande af densamma skall användas, utan måste detta öfverlemnas till regeringens bepröfvande.

Jag vågar därför vördsamt hemställa,

att Riksdagen behagade anvisa ett anslag af Femtontusen (15,000) kronor för år 1887 att ställas till regeringens förfogande för att enligt hennes bepröfvande användas till nykterhetsverksamhetens befrämjande i riket.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1886.

E. W. Wretling.

I denna motion instämma:

*P. Waldenström. A. G. Jönsson, Mårarp. J. E. Ericsson, Ahlberga.
B. P. Ersson. L. F. Odell. J. Andersson i Lysvik. Joh. Nyqvist.
Per Truedsson. P. J. M. Erikson. J. G. Siljeström.*